

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Рись О.О.
м. Полтава

У XXI сторіччі ринок праці вимагає від особистості не лише глибоких теоретичних знань, а й здатності самостійно застосовувати їх в життєвих ситуаціях.

Відповідно до нормативно-правових документів – Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки одним із пріоритетів державної освітньої політики є створення оптимальних умов для формування, збереження та зміцнення здоров'я учнівської молоді, розвитку фізично здорової та духовно багатой особистості.

Таким чином, особливої актуальності набуває робота з розвитку в дітей здоров'язбережувальної компетентності на уроках трудового навчання, як ключової в сучасній системі освіти України.

Компетентність (проінформованість, обізнаність, авторитетність) у перекладі з латинської «*competentia*» означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід. Також визначається як набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці.

Формування ключових компетентностей учнів на уроках трудового навчання, є найбільш актуальним завданням сучасного вчителя. Збереження й зміцнення здоров'я потрібно розв'язувати, педагогічними засобами, при цьому, освіта в аспекті здоров'язбереження розуміється комплексно: і як надання інформації, і як навчання методів, прийомів і навичок здорового способу життя, і як виховання в душі безумовного пріоритету цінностей індивідуального і громадського здоров'я в усіх його проявах, сферах, рівнях [1; с. 94].

Згідно Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти здоров'язбережувальна компетентність – здатність учня застосовувати в умовах конкретної ситуації сукупність здоров'язбережувальних компетенцій, дбайливо ставитися до власного здоров'я та здоров'я інших людей [7].

Сутність здоров'язберігаючих та здоров'яформуючих компетентностей на уроках трудового навчання постає в комплексній оцінці умов виховання і навчання, які дозволяють зберігати наявний стан учнів, формувати більш високий рівень їхнього здоров'я, навичок здорового способу життя, здійснювати моніторинг показників індивідуального розвитку, прогнозувати можливі зміни здоров'я і проводити відповідні психолого-педагогічні, корегувальні, реабілітаційні заходи з метою забезпечення успішності навчальної діяльності.

На уроках трудового навчання, учителям необхідно вивчати і запроваджувати з дітьми кращі зразки народної творчості, літературу, присвячену питанням збереження і поліпшення духовного та фізичного здоров'я. Тому що, вони сприяють корекції здоров'я або профілактиці захворювань дітей, знімають м'язову втому і раціональні щодо витрат часу.

Основи здоров'я закладаються з дитинства, тож збереження, формування та зміцнення здоров'я кожної дитини є пріоритетним завданням суспільства, родини, навчального закладу. Для реалізації цього завдання особливо важливо сформувати у дитини відповідальне ставлення до власного здоров'я і знання про нього.

Майбутнє людини значною мірою залежить від стану всіх складових здоров'я (фізична, соціальна, психічна, духовна), від уміння берегти здоров'я і життя за будь-яких життєвих ситуацій. Звідси впливає важливе завдання сучасної школи –

сформувати на уроках трудового навчання в учнів потребу цінувати власне здоров'я і життя як найвищу індивідуальну та соціальну цінність. Одне з найважливіших завдань сучасної школи – навчити дітей берегти і зміцнювати своє здоров'я.

У контексті зміцнення здоров'я чільне місце займають здоров'язберігаючі освітні технології, до яких належать всі педагогічні технології, які не шкодять здоров'ю і виховують культуру здоров'я. Дослідженнями доведено, що ефективність формування здорового способу життя прямо пов'язане з активним залученням учнів і батьків до здоров'язберігаючого навчального процесу. На нашу думку, вчитель може не тільки навчити дитину дій, що приведуть до формування певних переконань щодо здорового способу життя, а й опосередковано вплинути на її родину. І працювати потрібно не стільки з дитиною, скільки з усією сім'єю. Результатом роботи з батьками є те, що частина з них обрала здоровий спосіб життя: покинули палити, займаються разом з дітьми спортом, активніше беруть участь у спільних заходах із дітьми.

Формуванню в учнів здорового способу життя в колективі допомагають вправи на зразок «Продовж речення». Наприклад: «Петро на цьому тижні найкраще... (написав контрольну роботу, грав у гру, розповів смішинку, сказав комплімент)» або: «Я хочу подякувати Тамарі за те, що вона... (допомогла мені намалювати малюнок, поділилася цукеркою, принесла цікаву гру)»... Це щоденна кропітка робота. Та вона дає свої результати. Саме так формується позитивна самооцінка дитини. У дітей вона складається з наших слів, поглядів, ставлення до них. І часом непомітно своєю неувагою, невмінням вчасно відреагувати на дитячу поведінку ми стаємо причетними до руйнування їхньої самооцінки. Практичні приклади допомагають школярам зрозуміти, для чого потрібно вести здоровий спосіб життя, як потрібно харчуватися, щоб бути здоровим, яких правил гігієни дотримуватися.

Фізична, психічна, соціальна, духовна складові здоров'я тісно пов'язані між собою. І їх належний розвиток є підґрунтям для формування здорового способу життя та ціннісних орієнтацій. На уроках трудового навчання та в повсякденному житті дуже часто розповідаю учням про чинники, що впливають на їхнє здоров'я. Вони самостійно визначають дії, які потрібно виконувати, щоб бути здоровим. Учителі постійно на уроках намагаються донести до кожного, що здоров'я – це право, дане нам від народження. І це право захищене державою.

Список використаної літератури

1. Гаркуша С. В. Формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання до використання здоров'язбережувальних технологій: теоретико-методичний аспект : [монографія] / С. В. Гаркуша. – Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. – 392.
2. Єрмаков І. Г., Пузіков Д. О. Життєві компетенції особистості. Практично зорієнтований посібник. – Донецьк: Каштан, 2007.
3. Єрмаков І. Г. Компетентнісний потенціал освіти: проектні засади // Рідна школа. – 2006. - №12.
4. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики. Науково-методичний посібник / За наук. ред., І. Г. Єрмакова. – Запоріжжя: Центріон, 2005.
5. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики. Науково-методичний посібник / За наук. ред., І. Г. Єрмакова. – Запоріжжя: Центріон, 2005.
6. Побірченко Н. Інтерактивне навчання в системі нових освітніх технологій // Початкова школа. – 2004. - №10.
7. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» від 23 листопада 2011 р. № 1392. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>